

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет інформаційних технологій та управління
Кафедра управління

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної
та навчальної роботи

О.Б.Жильцов
« 01 » 09 2020 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ОК 11 УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВО-ЕКОНОМІЧНОЮ
ДІЯЛЬНІСТЮ (ЗДО/ЗЗСО)
для здобувачів вищої освіти другого (магістерського) рівня

спеціальності
освітнього рівня
освітньо-професійної програми

073 Менеджмент
другий / магістерський
073.00.03 Управління закладом освіти
(за рівнями)

КИЇВСЬКИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ БОРИСА ГРІНЧЕНКА
Ідентифікаційний код 02136554
Начальник відділу
моніторингу якості освіти
Програма № 093/20

(підпис) (прізвище, ініціали)
« » 20 20 р.

Київ – 2020

Розробники:

Краус Катерина Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Яковенко Ігор Валентинович, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління факультету Інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

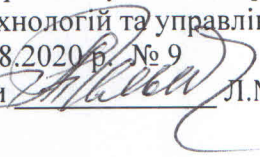
Викладачі:

Краус Катерина Миколаївна, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління Факультету інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

Яковенко Ігор Валентинович, доцент, кандидат економічних наук, доцент кафедри управління факультету Інформаційних технологій та управління Київського університету імені Бориса Грінченка.

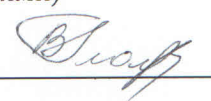
Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри управління факультету інформаційних технологій та управління

Протокол від 31.08.2020 р. № 9

Завідувач кафедри Л.М. Ільч

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 073.00.03
Управління навчальним закладом (за рівнями)

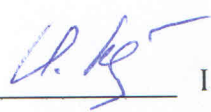
28.08.2020 р.

Гарант освітньо-професійної програми В.М. Гладкова

Робочу програму перевірено

31.08.2020 р.

Заступник декана
з науково-методичної
та навчальної роботи

 І.Ю. Мельник

Пролонговано:

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

на 20__/20__ н.р. _____ (_____), «__» ____ 20__ р., протокол № ____

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни.....	4
2. Мета та завдання навчальної дисципліни.....	4
3. Результати навчання за дисципліною	5
4. Структура навчальної дисципліни.....	6
5. Програма навчальної дисципліни.....	8
6. Контроль навчальних досягнень.....	11
7. Навчально-методична карта дисципліни “Управління фінансово-економічною діяльністю (ЗДО/ЗЗСО)”	20
8. Рекомендовані джерела	21
9. Додаткові ресурси	21

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формами навчання
	заочна форма навчання
Вид дисципліни	обов'язкова
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська
Загальний обсяг кредитів / годин	4/120
Курс	6
Семестр	12
Кількість змістових модулів з розподілом:	4
Обсяг кредитів	4
Обсяг годин, в тому числі:	120
Аудиторні (лекція/семінар/практичне заняття)	16 (8/4/4)
Модульний контроль	8
Самостійна робота	96
Форма семестрового контролю	залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Мета: формування у студентів цілісної системи знань та комплексного уявлення про основи управління фінансово-економічною діяльністю закладу освіти, формування базового рівня економічної та фінансової грамотності, необхідного для орієнтації й соціальної адаптації до змін у житті української освіти; формування культури економічного мислення; вироблення практичних навичок прийняття відповідальних економічних рішень у професійному житті; формування здібностей до саморозвитку, самостійності в прийнятті рішень; формування у студентів компетентностей щодо здійснення оцінки результативності діяльності підприємств з метою обґрунтування управлінських рішень з подальшого розвитку підприємства.

Завдання:

- сприяти становленню базової професійної компетентності студента для теоретичного осмислення, вирішення освітніх, дослідницьких і практичних задач щодо використання економічних моделей та принципів в управлінні закладом освіти;
- отримання необхідних знань для управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти та особистісного зростання для проектування економічних процесів в освітній установі;
- оволодіння методами отримання сучасного наукового та емпіричного знання;
- активізація самостійної діяльності, включення в дослідну роботу студента.

Загальні компетентності (ЗК)	ЗК2 – Здатність до спілкування з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань / видів економічної діяльності)
	ЗК6 – Здатність генерувати нові ідеї (креативність)
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)	СК4 – Здатність до ефективного використання та розвитку ресурсів організації (закладу освіти)
	СК7 – Здатність розробляти проекти, управляти ними, виявляти ініціативу та підприємливість
	СК9 – Здатність аналізувати й структурувати проблеми організації (закладу освіти), приймати ефективні управлінські рішення та забезпечувати їх реалізацію
	СК10 – Здатність до управління організацією (закладом освіти) та її розвитком

3. РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ ЗА ДИСЦИПЛІНОЮ

Програмні результати навчання дисципліни “Управління фінансово-економічною діяльністю (ЗДО/ЗЗСО)” надані в нижченаведеній таблиці.

ПРН-21– Критично осмислювати, вибирати та використовувати необхідний науковий, методичний і аналітичний інструментарій для управління у непередбачуваних умовах
ПРН-7 – Організовувати та здійснювати ефективні комунікації всередині колективу, з представниками різних професійних груп та в міжнародному контексті
ПРН-8 – Застосовувати спеціалізоване програмне забезпечення та інформаційні системи для вирішення задач з управління організацією (закладом освіти)

У студентів в результаті оволодіння навчальним матеріалом мають бути сформовані безпосередньо такі *компетентності*:

- *особистісні*:

здатність до самоаналізу, критичного мислення;

рішучість, комунікативність;

ініціативність і відповідальність;

- *професійні*:

здатність здійснювати контроль та оцінку виконання планів, прийнятих закладом освіти та окремими його підрозділами;

здатність оцінювати використання ЗО своїх матеріальних, трудових і фінансових ресурсів;

здатність виявляти причини, що позитивно та негативно вплинули на виконання планів, вимірювати ступінь їх впливу;

здатність оцінювати фінансові результати діяльності закладу освіти;

здатність виявляти тенденції й закономірності розвитку ЗО;

здатність виявляти проблеми в діяльності закладу освіти і знаходити ефективні шляхи їх вирішення;

здатність визначати напрями вдосконалення фінансово-економічної діяльності ЗО;

здатність виявляти невикористані резерви ЗО;

здатність визначати вплив факторів на показники фінансово-економічної діяльності ЗО.

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Тематичний план для заочної форми навчання

Назви змістових модулів і тем	Розподіл год. між видами робіт					
	Усього	у тому числі				
		л.	п.з.	с.з.	м.к.	с.р.
<i>Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління фінансово-економічною діяльністю</i>						
Тема 1. Особливості управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти	15	2	-		1	12
Тема 2. Суть, методи та основні методичні підходи до управління фінансово-економічною діяльністю ЗО	15	-	-	2	1	12
Разом за змістовим модулем 1	30	2	-	2	2	24
<i>Змістовий модуль 2. Аналіз балансу закладу освіти</i>						
Тема 3. Структура і динаміка активів та пасивів (власного капіталу і зобов'язань) ЗО	1	2	-	-	1	12
Тема 4. Основні статті доходів і витрат ЗО	15	-	2	-	1	12
Разом за змістовим модулем 2	30	2	2	-	2	24
<i>Змістовий модуль 3. Складення кошторису закладу освіти та управління ним</i>						
Тема 5. Кошторис та фінансовий план закладу освіти	15	2	-	-	1	12
Тема 6. Управління виконанням кошторису (плану) за доходами та витратами ЗО	15	-	-	2	1	12
Разом за змістовим модулем 3	30	2	-	2	2	24
<i>Змістовий модуль 4. Ефективність фінансово-економічної діяльності закладу освіти</i>						
Тема 7. Управління ефективністю фінансово-економічної діяльності ЗО	15	2	-	-	1	12
Тема 8. Узагальнена оцінка ФЕД закладу освіти	15	-	2	-	1	12
Разом за змістовим модулем 4	30	2	2	-	2	24
Усього годин	120	8	4	4	8	96

4.1. Теми семінарських занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Особливості управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти	-
2	Тема 2. Суть, методи та основні методичні підходи до управління фінансово-економічною діяльністю ЗО	2
Змістовий модуль 2		
3	Тема 3. Структура і динаміка активів та пасивів (власного капіталу і зобов'язань) ЗО	-
4	Тема 4. Основні статті доходів і витрат ЗО	-
Змістовий модуль 3		
5	Тема 5. Кошторис та фінансовий план закладу освіти	-
6	Тема 6. Управління виконанням кошторису (плану) за доходами та витратами ЗО	2
Змістовий модуль 4		
7	Тема 7. Управління ефективністю фінансово-економічної діяльності ЗО	-
8	Тема 8. Узагальнена оцінка ФЕД закладу освіти	-
	Разом	4

4.2. Теми практичних занять з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Особливості управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти	-
2	Тема 2. Суть, методи та основні методичні підходи до управління фінансово-економічною діяльністю ЗО	-
Змістовий модуль 2		
3	Тема 3. Структура і динаміка активів та пасивів (власного капіталу і зобов'язань) ЗО	-
4	Тема 4. Основні статті доходів і витрат ЗО	2
Змістовий модуль 3		
5	Тема 5. Кошторис та фінансовий план закладу освіти	-
6	Тема 6. Управління виконанням кошторису (плану) за доходами та витратами ЗО	-
Змістовий модуль 4		
7	Тема 7. Управління ефективністю фінансово-економічної діяльності ЗО	-
8	Тема 8. Узагальнена оцінка ФЕД закладу освіти	2
	Разом	4

4.3. Теми лабораторних занять – не передбачено навчальним планом

4.4. Самостійна робота з дисципліни

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
Змістовий модуль 1		
1	Тема 1. Особливості управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти	12
2	Тема 2. Суть, методи та основні методичні підходи до управління фінансово-економічною діяльністю ЗО	12
Змістовий модуль 2		
3	Тема 3. Структура і динаміка активів та пасивів (власного капіталу і зобов'язань) ЗО	12
4	Тема 4. Основні статті доходів і витрат ЗО	12
Змістовий модуль 3		
5	Тема 5. Кошторис та фінансовий план закладу освіти	12
6	Тема 6. Управління виконанням кошторису (плану) за доходами та витратами ЗО	12
Змістовий модуль 4		
7	Тема 7. Управління ефективністю фінансово-економічної діяльності ЗО	12
8	Тема 8. Узагальнена оцінка ФЕД закладу освіти	12
	Разом	96

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління фінансово-економічною діяльністю

Тема 1. Особливості управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти

Фінансово-економічна діяльність ЗО у світлі прийнятого у вересні 2017 р. Закону України “Про освіту”. Характеристика джерел фінансування закладів освіти. Асигнування із державного бюджету – освітня субвенція. Фінансування із місцевого бюджету, особливості формування загального фонду місцевого бюджету. Власні надходження – платні послуги, благодійні внески, інші джерела. Особливості формування спеціального фонду.

Порівняльна характеристика повноважень у веденні фінансово-економічної діяльності закладів освіти, що перебувають у статусі бюджетної установи, неприбуткового та прибуткового закладів. Фінансовий контроль та аудит закладів освіти. Особливості зовнішнього та внутрішнього контролю. Відповідальність посадових осіб закладів освіти за ведення фінансово-економічної діяльності. Функції керівника закладу та органів управління.

Література: 1, 2, 5, 8, 14, 16.

Тема 2. Суть, методи та основні методичні підходи до управління фінансово-економічною діяльністю ЗО

Характеристика фінансово-економічних результатів освітньої діяльності. Проблеми визначення фінансово-економічних результатів освітньої діяльності. Характеристика освітніх послуг. Первинні та кінцеві результати. Витрати на освіту як специфічна форма інвестицій. Суть та значення проведення фінансово-економічної діяльності закладів освіти. Що забезпечують результати такого аналізу для управління ЗО.

Основні методи проведення аналізу фінансово-економічної діяльності. Інвентаризація та її роль, особливості та порядок проведення. Документальна ревізія, її значення, підстави для здійснення, використання результатів. Фінансовий аудит – особливості проведення та головні методи його здійснення. Вимоги до професійного рівня фахівців, що проводять аналіз фінансово-економічної діяльності. Нормативно-правові акти, що регулюють процес проведення фінансово-економічної діяльності. Взаємовідносини контролюючих органів та органів, що здійснюють управління освітньою діяльністю.

Література: 2, 3, 4, 7, 9, 10, 15, 17, 20.

Змістовий модуль 2. Аналіз балансу закладу освіти

Тема 3. Структура і динаміка активів та пасивів (власного капіталу і зобов'язань) ЗО

Характеристика балансу закладу освіти. Порядок його розробки, затвердження та використання. Позиції активу балансу ЗО. Особливості оцінки основних засобів, оборотних коштів, грошових вкладень, нематеріальних активів, інших статей. Позиції пасиву балансу закладу освіти. Особливості оцінки власного капіталу, запозичень, кредиторської заборгованості, резервів, інших пасивів.

Аналіз динаміки активів балансу ЗО. Дебіторська заборгованість. Коефіцієнт зростання активів закладу. Аналіз змін у структурі активів. Аналіз динаміки пасивів балансу закладу освіти. Аналіз структури і динаміки власного капіталу. Аналіз структури і динаміки зобов'язань ЗО.

Література: 1, 2, 4, 6, 8, 9, 11, 15, 18, 19.

Тема 4. Основні статті доходів і витрат ЗО

Загальна характеристика статей доходів закладу освіти. Прибутковий та неприбутковий статуси закладів освіти, їх головні відмінності та особливості при

здійснення аналізу. Доходи, отримані у формі бюджетного фінансування. Надходження від державного бюджету за рахунок субвенцій. Надходження із місцевого бюджету. Надходження, що надані на виконання спеціальних бюджетних програм. Трансферти між різними бюджетами на виконання цільових завдань. Аналіз доходів, що отримані в результаті фінансово-економічної діяльності. Оцінка доходів від оренди та надання у тимчасове користування. Доходи, отримані внаслідок благодійної діяльності. Аналіз інших видів доходів у тому числі отриманих від фінансових операцій.

Загальна характеристика статей витрат ЗО. Особливості здійснення аналізу витрат у закладах освіти, що мають прибутковий та неприбутковий статуси. Аналіз структури та динаміки витрат закладу освіти. Аналіз операційних витрат. Особливості аналізу витрат за економічними статтями. Аналіз витрат на оплату праці, придбання товарів та послуг, оплату комунальних послуг, на проведення платних послуг, на проведення фінансових операцій, транспортні витрати, амортизація основних засобів.

Аналіз капітальних витрат закладу. Аналіз витрат на проведення ремонтних робіт. Аналіз витрат на реконструкцію та нове будівництво, інших капітальних витрат. Собівартість освітньої послуги. Порядок розрахунку собівартості та аналізу її динаміки.

Література: 2, 5, 6, 7, 8, 9, 12, 13, 16, 18, 20.

Змістовий модуль 3. Складення кошторису закладу освіти та управління ним

Тема 5. Кошторис та фінансовий план закладу освіти

Планування освітньої діяльності. Основні розділи плану розвитку закладу. Збалансованість планів, пропорційність внутрішнього розвитку окремих частин системи освіти. Кошторис ЗО. Характеристика та аналіз головних статей. Основні підходи до аналізу виконання кошторису. Фінансовий план. Особливості складання фінансового плану закладу освіти. Порядок розробки та погодження фінансового плану.

Розрахунки потреби в коштах по головним позиціям кошторису та фінансового плану. Визначення джерел покриття потреби. Складання плану з питань праці, матеріально-технічного постачання, роботи на фінансових ринках. Програмно-цільовий підхід до фінансового планування. Розробка програм та підпрограм із розвитку закладу та їх фінансового забезпечення. Врахування вимог державних стандартів освіти.

Література: 1, 2, 4, 7, 8, 9, 12, 13, 15, 18, 21, 22.

Тема 6. Управління виконанням кошторису (плану) за доходами та витратами ЗО

Методична база оцінки виконання фінансового кошторису (плану). Визначення та оцінка відхилень фактичних показників фінансово-економічної діяльності від планових, виявлення факторів, що вплинули на недовиконання планових показників. Звітні та планові документи. Порівняння значень показників за плановими документами та фактичною звітністю. Аналіз виконання плану за доходами. Коефіцієнт зростання. Порівняння головних планових і звітних показників доходів.

Аналіз виконання плану за витратами. Коефіцієнт зростання. Нормативні та наднормативні витрати. Аналіз відхилень від планових показників по головним статтям витрат. Аналіз виконання плану за джерелами формування та надходження фінансових ресурсів. Аналіз виконання плану за напрямками використання фінансових ресурсів.

Література: 2, 3, 5, 7, 9, 10, 11, 14, 16, 18, 20.

Змістовий модуль 4. Ефективність фінансово-економічної діяльності закладу освіти

Тема 7. Управління ефективністю фінансово-економічної діяльності ЗО

Поняття ефективності освітньої діяльності. Економічна та соціальна ефективність. Методи виявлення економічних результатів навчання. Критерії ефективності освітньої діяльності. Внутрішня і зовнішня ефективність. Продуктивність і результативність. Кінцеві результати освітньої діяльності. Аналіз затрат і результативності. Переваги і

недоліки методу затрат і результативності. Приватна та суспільна норма віддачі.

Оцінка ефективності діяльності ЗО. Оцінка ефективності діяльності з урахуванням галузевої специфіки. Сукупна оцінка ефективності діяльності закладу освіти. Рентабельність сукупного капіталу. Знос та поновлення основних засобів. Показники фінансової стійкості та ліквідності.

Література: 1, 3, 5, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 19, 20.

Тема 8. Узагальнена оцінка ФЕД закладу освіти

Комплексна оцінка фінансового та майнового стану закладу освіти в динаміці. Виявлення позитивних і негативних тенденцій у фінансово-економічній діяльності ЗО. Факторний аналіз надходження та використання фінансових ресурсів. Критеріїв оцінки результатів ФЕД ЗО.

Показники оцінки майнового стану. Оцінка ліквідності і платоспроможності. Аналіз фінансової стійкості. Оцінка ефективності управління власністю, закріпленої за закладом освіти. Розробка пропозицій щодо удосконалення системи управління власністю за результатами фінансово-економічного аналізу. Узагальнена оцінка ступеня ефективності управління ЗО. Оцінка ефективності управлінських рішень. Розробка плану покращення фінансового стану закладу освіти.

Література: 1, 2, 4, 6, 7, 9, 11, 13, 16, 17, 18, 19.

6. КОНТРОЛЬ НАВЧАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ

Методи навчання

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності:

1. За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція (традиційна, проблемна, лекція-прес-конференція) із застосуванням ІКТ (PowerPoint-презентація), семінарські та практичні заняття, пояснення, розповідь, бесіда.

- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

- *Практичні*: ситуаційні завдання, кейси.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо). Вивчення дисципліни здійснюється за машинним варіантом з організацією занять у спеціалізованих комп'ютерних залах, де кожен студент отримує можливість навчатись безпосередньо на індивідуальному робочому місці, обладнаному персональним комп'ютером.

Методи контролю

Навчальні досягнення студентів з дисципліни оцінюються за модульно-рейтинговою системою, в основу якої покладено принцип поопераційної звітності, обов'язковості модульного контролю, накопичувальної системи оцінювання рівня знань, умінь та навичок, розширення кількості підсумкових балів до 100.

Оцінка за кожний змістовий модуль включає бали за поточну роботу студента на практичних і семінарських заняттях, за виконання індивідуальних завдань, за модульну контрольну роботу. Виконання модульних контрольних робіт здійснюється в електронному вигляді або з використанням роздрукованих завдань. Модульний контроль знань студентів здійснюється після завершення вивчення навчального матеріалу змістового модуля. У процесі оцінювання навчальних досягнень студентів застосовуються такі методи:

- *Методи усного контролю*: індивідуальне опитування, фронтальне опитування, співбесіда, іспит.

- *Методи письмового контролю*: модульне письмове тестування; семестровий контроль; підсумкове письмове тестування, реферат.

- *Комп'ютерного контролю*: тестові програми.

- *Методи самоконтролю*: уміння самостійно оцінювати свої знання, самоаналіз.

Кількість балів за роботу з теоретичним матеріалом, на практичних і семінарських заняттях, під час виконання самостійної роботи залежить від дотримання таких вимог:

- систематичність відвідування занять;
- своєчасність виконання навчальних і індивідуальних завдань;
- повний обсяг їх виконання;
- якість виконання навчальних та індивідуальних завдань;
- самостійність виконання;
- творчий підхід у виконанні завдань;
- ініціативність у навчальній діяльності;
- виконання тестових завдань.

Контроль успішності студентів з урахуванням поточного і підсумкового оцінювання здійснюється відповідно до навчально-методичної карти дисципліни (п. 10), де зазначено види контролю і кількість балів за видами. Систему рейтингових балів для різних видів

контролю та порядок їх переведення у національну (4-бальну) та європейську (ECTS) шкалу подано нижче у таблицях.

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Система оцінювання навчальних досягнень студентів										
№ з/п	Вид діяльності студента	Макс. кількість балів за одиницю	Модуль 1		Модуль 2		Модуль 3		Модуль 4	
			кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів	кількість одиниць	максимальна кількість балів
1	Відвідування лекцій	1	1	1	1	1	1	1	1	1
2	Відвідування семінарських занять	1	1	1	-	-	1	1	-	-
3	Робота на семінарських заняттях	10	1	10	-	-	1	10	-	-
4	Відвідування практичних занять	1	-	-	1	1	-	-	1	1
5	Робота на практичних заняттях	10	-	-	1	10	-	-	1	10
6	Виконання завдань для самостійної роботи	5	1	5	1	5	1	5	1	5
7	Виконання модульної контрольної роботи	25	1	25	1	25	1	25	1	25
Разом			42		42		42		42	
Максимальна кількість балів:			168							
Коефіцієнт			1,68							

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання

Тематика завдань для самостійної роботи

Змістовий модуль 1. Теоретичні основи управління фінансово-економічною діяльністю

1. Що відноситься до повноважень керівника закладу освіти згідно нового закону «Про освіту»: затвердження кошторису та фінансового звіту закладу освіти у порядку; затвердження установчих документів закладу освіти; призначення та звільнення працівників, визначення їх функціональних обов'язків? Обґрунтуйте відповідь.

2. Хто здійснює громадський нагляд за діяльністю закладу освіти згідно проекту нового закону «Про освіту» – батьківська рада, вчена (педагогічна рада, піклувальна рада. Обґрунтуйте відповідь.

3. Чи можуть виноситись на розгляд педагогічної ради питання про відповідність кваліфікації окремих викладачів щодо виконання ними педагогічної й виховної роботи в навчальному закладі, питання щодо встановлення розмірів посадових окладів викладачам або питання щодо укладання та розриву контракту з керівником закладу освіти? Обґрунтуйте відповідь.

4. На якому рівні приймаються рішення щодо створення освітніх об'єднань та/або освітніх комплексів – керівника закладу освіти, педагогічної ради, засновника закладу освіти? Обґрунтуйте відповідь.

5. Що відноситься до поточного планування: визначення тематики засідань ради школи (педагогічної ради), розвиток контингенту учнів за роками, прогнозована кількість класів, розподіл навчального навантаження, класного керівництва, завідування кабінетами, графіка чергувань по школі? Обґрунтуйте відповідь.

6. Що є а що не є складовими процесу управління: планування, аналіз, робота із засобами масової інформації (PR – акції)? Обґрунтуйте відповідь.

7. Які із вказаних складових є обов'язковими елементами управлінського рішення: зміст, порядок висвітлення у засобах масової інформації, преміювання за виконання рішень, відповідальний виконавець, співвиконавці, результати, які мають бути досягнуті, порядок контролю, відгуки громадськості, оплата виконавців, адреси і телефони виконавців, регуляторний вплив, фінансові результати? Обґрунтуйте відповідь.

8. Хто має підписувати накази розпорядчого характеру по закладу освіти – керівник закладу та голова педагогічної ради, керівник закладу та голова профспілкового комітету, тільки керівник закладу? Обґрунтуйте відповідь.

9. Яке із цих рішень відноситься до адміністративних, яке до контрольних і яке до регулюючих – про розподіл службових обов'язків між заступниками директора; про затвердження критеріїв оцінки виховної роботи; про порядок роботи у період зимових канікул? Обґрунтуйте відповідь.

10. Яким із цих видів контролю – управлінський, фінансово-господарський, технологічний відповідають рішення із перевірки: відповідності закупленого обладнання найкращим ціновим пропозиціям; виконання попередньо прийнятих рішень щодо впровадження платних послуг для поповнення бюджету закладу; дотримання нормативів щодо проведення робіт, включаючи нормативів оплати робіт? Обґрунтуйте відповідь.

11. Опишіть методики калькулювання собівартості освітніх послуг у приватних закладах освіти. Які з них застосовуються у Вашому закладі освіти?

12. Порівняйте нормативний, аналітичний та прямий методи калькулювання собівартості освітніх послуг у приватних закладах освіти. Представте свою відповідь у вигляді таблиці, вказавши переваги та недоліки кожного з методів.

13. Порівняйте попередільний та позамовний методи калькулювання собівартості освітніх послуг у приватних закладах освіти. Представте свою відповідь у вигляді таблиці, вказавши переваги та недоліки кожного з методів.

14. Вкажіть основні проблеми обліково-аналітичного забезпечення визначення вартості освітніх послуг. Обґрунтуйте відповідь.

15. Проаналізуйте класифікацію фінансових ресурсів закладу освіти.

16. За якими основними формами відбувається фінансування закладів освіти в Україні. Опишіть вказані форми.

17. Вкажіть та обґрунтуйте особливості формування фінансового механізму закладу освіти.

18. На основі яких принципів відбувається дія фінансового механізму закладу освіти? Опишіть вказані принципи.

19. Порівняйте особливості формування фінансового механізму закладів освіти в Україні та за кордоном (країну оберіть за власним бажанням).

20. В чому полягає зміст венчурного фінансування закладів освіти? В яких країнах є досвід такого фінансування? Яка ситуація в Україні з такою формою фінансування?

21. Опишіть характерні особливості такої форми фінансування закладів освіти як гранти. На яких умовах вони надаються і чи є в Україні досвід отримання ЗО грантів?

22. Складіть порівняльну таблицю головних норм, що регулюють фінансово-господарську діяльність в галузі освіти згідно нового Закону «Про освіту» та законодавчої бази, що діяла до 2018 року.

23. Перерахуйте та систематизуйте по групам платні послуги в освіті регламентовані чинним законодавством. Дайте їм характеристику.

24. Опишіть по пунктам принципів відмінності у веденні фінансово-господарської діяльності а) закладу освіти як бюджетної установи; б) неприбуткового закладу освіти; в) прибуткового закладу освіти.

25. Визначте функції, притаманні зовнішньому та внутрішньому аудиту. Опишіть органи, що мають проводити ці аудити.

26. На конкретному прикладі (використання коштів на оплату праці, закупівлі матеріальних цінностей, експлуатація основних засобів, тощо) покажіть які контрольні

функції має здійснювати: а) керівник закладу; б) засновник; в) спеціалізовані контролюючі органи; г) громадський контроль.

27. Підготуйте проект розпорядження керівника навчального закладу, що регламентує управлінський захід в сфері фінансово-господарської діяльності.

28. Дати порівняльну характеристику прав і повноважень керівників навчальних закладів, отриманих відповідно до нового закону про освіту та прав і повноважень закладів у правовому полі, що діяло до вересня 2017 р..

29. Опишіть можливі напрями покращення фінансово-економічного стану освітнього закладу за результатами його аналізу.

30. Яким чином ви би побудували систему заохочення працівників, які забезпечують дохід в результаті домовленостей про платні послуги для закладу?

31. Покажіть у вигляді порівняльної таблиці різницю у фінансовому механізмі прибуткового та неприбуткового закладів освіти.

Змістовий модуль 2. Аналіз балансу закладу освіти

Завдання. Заповніть нижченаведену таблицю відповідно до річного плану роботи Вашого закладу освіти. Обґрунтуйте, чому саме такі джерела фінансування шкільних видатків Ви обрали.

Шляхи додаткового фінансування шкільних видатків

Напрямки додаткового фінансування	Джерела фінансування				
	Бюджет	Благодійний фонд	Платні послуги	Гранти	Кошти фізичних осіб
1. Фонд оплати праці					
2. Фонд матеріального заохочення					
3. Фонд соціальної підтримки					
4. Оплата комунальних послуг, енергоносіїв, послуг зв'язку					
5. Утримання та розвиток будинку, прилеглих споруд, території, комунікацій					
6. Придбання, обслуговування та ремонт технічних засобів навчання					
7. Придбання, обслуговування та ремонт обладнання кабінетів фізики, хімії, біології					
8. Утримання харчоблоку					
9. Утримання медичного кабінету					
10. Утримання спортивної зали, спортивних майданчиків					
11. Забезпечення канцелярських та господарських видатків, фотопослуг					
12. Придбання та ремонт учнівських меблів, м'якого інвентарю					
13. Придбання та утримання пожежної сигналізації, засобів пожежогасіння					
14. Видатки на відрядження учителів, обмін шкільними делегаціями					
15. Транспортні видатки					
16. Видатки на проведення святкових та інших загальношкільних заходів					
17. Видатки на проведення перевірної навчальної практики					
18. Придбання, утримання національної символіки та шкільної атрибутики					
19. Видатки на проведення навчально-виховних екскурсій, відвідувань музеїв, театрів					
20. Підписка на періодичні фахові методичні газети та журнали, придбання художньої літератури					
21. Стипендії обдарованим учням					

Змістовий модуль 3. Складення кошторису закладу освіти та управління ним

1. Опишіть функції, завдання та повноваження у системі фінансового менеджменту.
2. Як оцінити прибутковий чи не прибутковий є заклад освіти?
3. Перерахуйте та охарактеризуйте основні податки та збори які має вносити заклад освіти в разі отримання статусу прибуткового.
4. Які принципові відмінності балансу навчального закладу від балансу підприємства у сфері матеріального виробництва?
5. Покажіть основні методи проведення аналізу фінансово-господарської діяльності. Інвентаризації – її роль, особливості та порядок проведення. Документальна ревізія – її значення, підстави для здійснення, використання результатів. Фінансовий аудит – особливості проведення та головні методи його здійснення.
6. Дайте комплексну характеристику балансу навчального закладу, порядку його розробки, затвердження та використання.
7. Надайте аналіз активу балансу навчального закладу. Особливості оцінки основних засобів, оборотних коштів, грошових вкладень, нематеріальних активів, інших статей.
8. Надайте аналіз пасиву балансу навчального закладу. Особливості оцінки власного капіталу, запозичень, кредиторської заборгованості, резервів, інших пасивів.
9. Покажіть по яким конкретним напрямкам відбуваються взаємовідносини із фінансовими ринками – банківських послуг, страхування, ринком цінних паперів.
10. Дайте порівняльну характеристику призначення, розробки, застосування та прийняття кошторису та фінансового плану.
11. Проведіть розрахунок освітньої послуги на прикладі орієнтовних даних згідно типових методик.
12. Дайте характеристику аналізу всіх складових витрат на оплату праці в НЗ – тарифної частину, доплат, премій.
13. В чому особливості аналізу фінансових операцій у закладі освіти? Покажіть на прикладах по яким операціям здійснюється аналіз.
14. Покажіть на конкретному прикладі на умовних цифрах процес калькуляції собівартості освітньої послуги.
15. Які види доходів можуть, а які не можуть і чому бути передбачені у фінансовому плані загальноосвітнього закладу, беручи до уваги доходи від організації та проведення у позанавчальний час заходів, надання в оренду будівель, споруд, окремих тимчасово вільних приміщень і площ, іншого рухомого та нерухомого майна або обладнання, реалізації товаро-матеріальних цінностей, які на постійній основі виробляються учнями ЗО?
16. Покажіть механізм як здійснюється розподіл освітньої субвенції між місцевими бюджетами.
17. Опишіть на прикладі бюджетну програму місцевого бюджету розвитку освіти із визначенням підпрограм, завдань, показників якості, показників результативності, інвестиційної складової.
18. Які надходження до дохідної частини формують спеціальний фонд у місцевому бюджеті, що використовується на фінансування потреб освіти, а які надходження формують бюджети розвитку освіти у місцевих бюджетах?
19. Які особливості оцінки вартості та динаміки основних та оборотних фондів у балансі навчального закладу?
20. Які особливості оцінки, врахування грошових вкладень по їх основних видах?
21. Опишіть основні види запозичень та порядок врахування кредиторської заборгованості.
22. Покажіть приклад висновків щодо структури та динаміки власного капіталу навчального закладу.
23. Опишіть кожний вид доходу, що отримує начальний заклад. Окремо загальний фонд, окремо спеціальний фонд.

24. Наведіть приклади спільних програм між різними громадами в галузі освіти та покажіть як будуть здійснюватися бюджетні трансфери на фінансування цих програм.
25. Опишіть наукові підходи до визначення ефективності фінансового механізму закладу освіти.
26. Охарактеризуйте критерії та ознаки ефективності фінансового механізму закладу освіти.
27. За якими основними показниками визначається ефективність фінансового механізму закладу освіти? Опишіть ці показники.
28. В чому полягає зміст основних принципів зовнішньої інноваційної політики закладів освіти?
29. За якими основними критеріями доцільно проводити оцінку фінансово-господарської діяльності закладу освіти?
30. Опишіть послідовність здійснення аналізу фінансового стану закладу освіти.
31. Охарактеризуйте систему діагностики фінансового стану закладів освіти.

Змістовий модуль 4. Ефективність фінансово-економічної діяльності закладу освіти

Завдання. Проведіть SWOT-аналіз Вашого закладу освіти і з'ясуйте (та обґрунтуйте), які сильні та слабкі сторони йому притаманні, які його потенційні можливості та загрози. Заповніть таблицю, наведену нижче.

SWOT-аналіз закладу освіти

Opportunities (потенційні можливості)	Strengths (сильні сторони)
Threats (імовірні загрози)	Weaknesses (слабкі сторони)

Критерії оцінювання самостійної роботи

К-сть балів	Критерії оцінювання
5	оволодіння теоретичним матеріалом, винесеним на самостійне опрацювання, використання рекомендованої та додаткової літератури; творчий підхід, чітке володіння понятійним апаратом, уміння використовувати отримані знання для виконання конкретних практичних завдань, розв'язання ситуацій.
4-3	засвоєння теоретичного матеріалу з відповідної теми, винесеного на самостійне опрацювання, усвідомлене застосування знань для розв'язання практичних завдань за наявності незначних помилок або неточностей
2-1	неповне засвоєння матеріалу, винесеного на самостійне опрацювання, недостатнє володіння основними поняттями навчальної дисципліни, недостатнє вміння застосовувати теоретичний матеріал для виконання практичних завдань
0	матеріал для самостійного опрацювання не засвоєний, відсутні знання основних понять і термінів навчальної дисципліни, невміння застосовувати теоретичний матеріал для виконання практичних завдань

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Форма проведення модульного контролю – модульна контрольна робота

Форма проведення – тестові завдання

Час проведення – 80 хвилин

Максимальна кількість балів: 25 балів

Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

К-сть балів	Критерії оцінювання
25	В повному обсязі володіє матеріалом, вільно й аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи обов'язкову та додаткову літературу; стилістично грамотно викладає матеріал
24-20	Достатньо повно володіє матеріалом, обґрунтовано його викладає, розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу. Проте виклад окремих питань недостатньо змістовний та аргументований, допущені окремі несуттєві неточності та незначні помилки
19-15	Загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових відповідей, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, без використання необхідної літератури. Допускає окремі суттєві неточності та помилки
14-10	Володіє навчальним матеріалом не в повному обсязі, викладає його фрагментарно, без обґрунтування, недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускає суттєві неточності
9-5	Частково володіє навчальним матеріалом, не в змозі викласти зміст більшості питань теми під час усних виступів та письмових відповідей, допускаючи при цьому суттєві помилки
4-0	Не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його викласти, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань

6.4. Форми проведення семестрового контролю та критерії оцінювання

Форма проведення семестрового контролю – залік

Умова допуску – виконання всіх видів робіт, визначених у п. 6.1 і отримання від 35 до 60 балів за семестр

Форма проведення залік – усна

Час проведення – 80 хвилин

Критерії оцінювання

Оцінка	Критерії оцінювання
Відмінно	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь
Дуже добре Добре	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки
Задовільно Достатньо	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача

Незадовільно	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмового матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка “незадовільно” ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВЗО без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни
--------------	--

6.5. Семестровий контроль проводиться у вигляді заліку, тому виставляється автоматично за результатами роботи (накопичених балів) впродовж семестру.

Орієнтовний перелік питань для семестрового контролю

1. Норми, що регулюють фінансово-економічну діяльність в галузі освіти згідно нового Закону “Про освіту” та законодавчої бази, що діяла до 2018 року
2. Специфіка проведення діяльності по фінансовому контролю
3. Розподіл освітньої субвенції між місцевими бюджетами
4. Бюджетна програма місцевого бюджету із визначенням підпрограм, завдань, показників якості, показників результативності, інвестиційної складової
5. Які надходження до дохідної частини формують спеціальний фонд у місцевому бюджеті, що використовується на фінансування потреб освіти, а які надходження формують бюджети розвитку освіти у місцевих бюджетах
6. Платні послуги в освіті регламентовані чинним законодавством
7. Відмінності у веденні фінансово-економічної діяльності а) закладу освіти як бюджетної установи; б) неприбуткового закладу освіти; в) прибуткового закладу освіти
8. Функції, притаманні зовнішньому та внутрішньому аудиту
9. На конкретному прикладі (використання коштів на оплату праці, закупівлі матеріальних цінностей, експлуатація основних засобів, тощо) покажіть які контрольні функції має здійснювати: а) керівник закладу; б) засновник; в) спеціалізовані контролюючі органи; г) громадський контроль.
10. Розрахунок освітньої послуги на прикладі орієнтовних даних згідно типових методик
11. На конкретному прикладі освітнього закладу поясніть в чому специфічні риси: а) документальної ревізії; б) фінансового аудиту; в) аудиту ефективності; г) аудиту економності; д) аудиту результативності
12. В разі проведення аналізу фінансово-економічної діяльності, які питання мають бути поставлені: а) керівнику закладу; б) завучу; в) завгоспу; г) бухгалтеру; д) іншим посадовим особам.
13. Принципові відмінності балансу ЗО від балансу підприємства у сфері матеріального виробництва
14. Особливості оцінки вартості та динаміки основних та оборотних котів у балансі ЗО
15. Особливості оцінки, врахування грошових вкладень по їх основних видах
16. Основні види запозичень та порядок врахування кредиторської заборгованості
17. Порівняльна характеристика прав і повноважень ЗО, отриманих відповідно до нового закону про освіту та прав і повноважень закладів у правовому полі, що діяло до вересня 2018 р.
18. Напрями покращення фінансового стану закладу освіти за результатами аналізу
19. Види доходів, що отримує ЗО
20. Покажіть у вигляді порівняльної таблиці різницю у фінансовому механізмі прибуткового та неприбуткового закладів освіти
21. Спільні програми між різними громадами в галузі освіти і бюджетні трансфerti на фінансування цих програм

22. Ефективність надання в оренду приміщень ЗО
23. Напрями аналізу при оцінці доходів, отриманих внаслідок благодійної діяльності
24. Економічна природа прибутку у ЗО
25. Характеристика складових витрат на оплату праці в ЗО
26. Механізм проведення процесу закупівель в освіті
27. Особливості аналізу фінансових операцій у закладі освіти
28. Процес калькуляції собівартості освітньої послуги
29. Специфічні моменти аналізу ефективності капітальних витрат
30. Критерії оцінки ефективності діяльності ЗО
31. Економічна та соціальна складові при оцінці ефективності господарської діяльності ЗО
32. Специфіка оцінки стійкості та ліквідності ЗО
33. Ефективність фінансово-економічної діяльності закладу в системі інших подібних закладів регіону або держави
34. Порівняльна характеристика призначення, розробки, застосування та прийняття кошторису та фінансового плану
35. Головні елементи програмно-цільового підходу щодо планування фінансово-економічної діяльності
36. Врахування при фінансово-економічному плануванні стандартів освіти
37. Фактори, що впливають на відхилення фактичних показників фінансово-економічної діяльності від планових (на умовних цифрах)
38. Комплексна оцінка фінансового та майнового стану закладу освіти в динаміці за результатами аналізу
39. Факторний аналіз надходження та використання фінансових ресурсів, виявлення резервів розвитку суб'єктів господарювання в галузі освіти
40. Оцінка майнового стану ЗО
41. Показники оцінки ліквідності і платоспроможності ЗО
42. Оцінка ефективності управління власністю, закріпленої за ЗО

6.6. Шкала відповідності оцінок

Шкала оцінювання: рейтингова оцінка та оцінка за стобальною шкалою

<i>Оцінка</i>	<i>Кількість балів</i>
Відмінно	100-90
Дуже добре	82-89
Добре	75-81
Задовільно	69-74
Достатньо	60-68
Незадовільно	0-59

7. Навчально-методична карта дисципліни

Разом: 120 год., із них: лекції – 8 год., практичні заняття – 4 год., семінарські заняття – 4 год., модульний контроль – 8 год., самостійна робота – 96 год.

Робота – 96 год.																									
Модулі (назви, бали)		Змістовий модуль 1 (42 бали)			Змістовий модуль 2 (42 бали)			Змістовий модуль 3 (42 бали)			Змістовий модуль 4 (42 бали)														
Теми		1		2		3		4		5		6		7		8									
Лекції (теми, бали за відвідування)		Тема 1. Особливості управління фінансово-економічною діяльністю закладів освіти		Тема 2. Суть, методи та основні методичні підходи до управління фінансово-економічною діяльністю ЗО		Тема 3. Структура і динаміка активів та пасивів (власного капіталу і зобов'язань) ЗО		Тема 4. Основні статті доходів і витрат ЗО		Тема 5. Кошторис та фінансовий план закладу освіти		Тема 6. Управління виконанням кошторису (плану) за доходами та витратами ЗО		Тема 7. Управління ефективністю фінансово-економічної діяльності ЗО		Тема 8. Узагальнена оцінка ФЕД закладу освіти									
Семінарські заняття (теми, бали за відвідування + відповіді)																		1 бал		-		1 бал + 10 балів		-	
Практичні заняття (теми, бали за відвідування + відповіді)																		-		-		1 бал + 10 балів		-	
Самостійна робота		Самостійна робота (5 балів)				Самостійна робота (5 балів)				Самостійна робота (5 балів)				Самостійна робота (5 балів)											
Поточний контроль (вид, бали)		Модульна контрольна робота 1 (25 балів)				Модульна контрольна робота 2 (25 балів)				Модульна контрольна робота 3 (25 балів)				Модульна контрольна робота 4 (25 балів)											
Максимальна кількість балів: 168 балів																									
Коефіцієнт: 1.68																									

8. Рекомендовані джерела

Методичне забезпечення

Викладання навчальної дисципліни забезпечується сучасними технічними засобами навчання, які побудовані на новітніх інформаційно-комунікаційних технологіях (мультимедійний комп'ютер, мультимедійний проектор, інтерактивний комплекс SMART Board, авторські засоби мультимедіа).

На заняттях і під час самостійній роботі студентів використовуються методичні рекомендації щодо вивчення дисципліни, ілюстративні комп'ютерні дидактичні матеріали, які розроблені на кафедрі, а саме:

- електронний навчальний курс;
- презентації;
- навчальні посібники;
- робоча навчальна програма;
- збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;
- засоби підсумкового контролю (комп'ютерна програма тестування, комплект друкованих завдань для підсумкового контролю).

Основна (базова)

1. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. / за ред. І. В. Сіленко, Т. Д. Косової. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 384с.

2. Бойко Л. О. Організація та методика економічного аналізу: навч. посіб. для бакалаврів всіх напрямів підготовки. Одеса: ОДЕУ, 2010. 351 с.

3. Економіка і фінанси підприємств: навч. посібник / Є. В. Крикавський, З. С. Люльчак. Львів: Вид-во Нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2013. 696 с.

4. Економіка і фінанси підприємства: підручник / за ред. Й. М. Петрович. Львів: Магнолія-2006, 2017. 408 с.

5. Тринька Л. Я., Липчанська О. В. Економічний аналіз: навч.-метод. посібник. Київ: Алерта, 2013. 568 с.

6. Мних Є. В. Економічний аналіз: підручник. Київ: Знання, 2011. 630 с.

7. Обушак Т. А. Сутність фінансового стану підприємства. *Актуальні проблеми економіки*. 2009. №9. 318 с.

8. Рудницька О. М., Біленька Я. Р. Шляхи покращення фінансового стану українських підприємств. *Вісник Національного університету "Львівська політехніка"*. 2009. № 639. 413 с.

9. Теоретичні основи моделювання та фінансово-економічні розрахунки в менеджменті та бізнесі: навч. посібник / за ред. Г. М. Калетнік, С. В. Козловський, О. Г. Підвальна. Київ: Хай-Тек Прес, 2010. 400 с.

10. Фінансово-економічна грамотність. Ч. 1: підручник / за ред. О. Б. Жихор, О. В. Димченко. Київ, 2017. 1024 с.

11. Фінансово-економічні результати діяльності підприємства: собівартість, прибуток: навч. посібник / П. В. Круш, О. В. Клименко, В. І. Подвігіна. 2-ге вид., перероб. Київ: Каравела, 2017. 420 с.

12. Шпанковська Н. Г. Аналіз господарської діяльності: теорія, методика, розбір конкретних ситуацій: навч. посіб. – Київ: Центр учбової літератури. 2012.

9. Додаткові ресурси

13. Аналіз господарської діяльності: навч. посіб. / за ред. І. В. Сіленко, Т. Д. Косової. Київ: Центр учбової літератури, 2013. 384 с.

14. Залізко І. М., Яковенко І. В. Пріоритетні напрями вдосконалення фінансового механізму функціонування закладів освіти в Україні. Цілі та результати освітніх реформ: Українсько-польський діалог: збірник міжнар. наук.-практ. конф. (Київ, 2013 р.). Київ: КУБГ, 2013. С. 9–14.